

24.45x34.51	1	עמוד 25	הקיבוץ - כותרת	18/04/2018	63194279-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציורו - 80790					

מתמדת

בתנועה

צילום: עמית מגל

דור חדש. איך מדינה שהפכה למעצמה מחונכת ללא כיוון וללא מצפן?

להשלים את משימתו של אחד העם

משימתה של התנועה הקיבוצית היא לבנות את חזון המדינה לשנים הבאות על פניה ההומניסטיות של היהדות, וליצור רשת ארצית של חינוך הומניסטי על בסיס מערכת החינוך הקיבוצית - מלידה ועד בגרות • משנה חינוכית זו תהווה מצפן ומפת דרכים לחברי הקיבוצים, למדינה ולעם היהודי

יהדות ודמוקרטיה, לבין מי שמערער עליו או על חלקיו, הוא גם ההזדמנות לחיבור של חזון מחדש. נקודת המוצא לחזון כזה צריכה להתבסס על ערכיה ההומניסטיים של היהדות.

הציבור החילוני, שאיבד את כוחו ואת יכולתו להשפיע, צריך לחזור ולהגדיר את עצמו מחדש, לא כיהודי-יש-ראלי חילוני, כי אם כיהודי-ישראלי הומניסטי. אנחנו צאצאי המהפכה הצינונית שהשלימה את משימתה המדינית מבית מדרשו של הרצל, צריכים להוביל את השלמת המשימה מבית מדרשו של אחד העם.

מתוך שבעים הפנים של התורה, המשימה שלנו היא לבנות את חזון המדינה לשנים הבאות על פניה ההומניסטיות של היהדות, הפנים שהביאו לעולם את שוויון ערך האדם באשר הוא אדם, את הראגה ליתום, לאלמנה ולגר, את הערבות ההדדית כערך מכונן ועוד.

התנועה הקיבוצית, ששאבה את ערכיה מהתנועות הסוציאליסטיות, צריכה לחזור ולשאוב את ערכיה מהיהדות ההומניסטית, ליצור רשת ארצית של חינוך הומניסטי על בסיס מערכת החינוך הקיבוצית מלידה ועד בגרות, רשת שיש לה משנה חינוכית שתהווה מצפן ומפת דרכים לחברי הקיבוצים, למדינה ולעם היהודי.

כאלטרנטיבה להדתה מבית מדרשו של הבית היהודי, הפועל לדה-הומניזציה של היהדות, צריכה התנועה הקיבוצית להוביל את ההומניזציה (האנשה) של היהדות כבסיס למדינה יהודית ודמוקרטית, שתהיה מופת ואור לעצמה ולגויים.

יונה פריטל, מעלה החמישה, מנכ"לית יד טבנקין

מנהיגות כזאת צוברת עוצמה רבה כל כך. מה ניתן ללמוד מכך על החברה הישראלית?

להבנתי, בקרב הסיבות למציאות זו נמצא השבר הערכי העמוק שבו נמצאת החברה הישראלית בעשורים האחרונים. כדי להבין את עוצמת השבר, יש לחזור לאחור - אל ערש לידתה של מדינת ישראל, אל המאה ה-19, אל הרעיונות הגדולים של הנאורות ושל תקופת ההשכלה.

אבי העמים והלאומיות, הסוציאליזם והמרקסיזם עיצבו את תפיסת הצינונית, את העליות ואת היישוב בטרם מדינה. הם אלו שיצקו את היסודות הערכיים למדינה שבדרך. הוויכוח על אופייה של הצינונית התחיל שם, בין הרצל לאחד העם, בין בן-גוריון לז'בוטינסקי, בין הצינונית החילונית לחזון איש ועוד.

לחזונות ההיסטוריים השונים היה מכנה משותף: הכוונה הקיומית להקים מדינה לעם היהודי בארץ ישראל, מדינה המושתתת על ערכי הדמוקרטיה, על הנאורות ועל התחדשות היהדות, חילונית ומודרנית כאחד.

כיום, כשמתבוננים אל התמונה הגדולה, נראה שהשסע העמוק ביותר שאנו חווים איננו בין ימין לשמאל אלא בהתייחסות לציורו המורכב: "יהודית ודמוקרטית". מה שנראה לרור המייסדים כחיבור הגיוני ומעשי, הפך בימינו לציור שאין הסכמה על כל אחד מהחלקים שלו, ויותר מכך - על האפשרות לחיבור שביניהם (אין מדובר רק בשסע בין חילונים לחרדים, אלא גם בשסע הקיים בתוך הציבור החילוני בין מדינת ישראל לעם היהודי בתפוצות).

הפער ההולך ונפער בין ציבור רחב המאמין בחיבור בין

המשימה להציע חזון למדינת ישראל לשנת ה-70 היא כמעט בלתי אפשרית בימים של מציאות משוסעת ומפולגת של החברה, מציאות שנרמזה שלא היתה כמותה.

אני מוצאת את עצמי מיטלטלת תוך כדי כתיבה בין ספקנות לייאוש, בין תחושת מיאוס לתקווה; ואני תוהה: מה קרה לנו שאחרי 70 שנה יש לנו תחושה של אובדן דרך? איך מדינה שהפכה למעצמה ביטחונית ולמדינת סטארט-אפ, מגדלת ומחנכת דור רביעי והמשישי ללא כיוון, ללא מצפן וללא מפת דרכים משותפת?

בשנים האחרונות, ובעיקר בחודשים האחרונים, נראה שאכן הפכנו למקבץ של שבטים, שרב המפריד בהם על פני המאחד. האומנם? האם נפרמה כליל מערכת הערכים שהיתה התשתית להקמת המדינה, או שעדיין יש סיכוי לרקום אותה מחדש?

חזון אינו נוצר יש מאין, הוא לא נוחת מהשמיים כהארה או כהשראה אלוהית. כדי להציע חזון צריכים להיות שני רכיבים מרכזיים: מערכת ערכים משותפת ומנהיגות מאחדת המחויבת לערכים אלה. שני אלה נמצאים כיום במחסור משוע, כרוכים זה בזה ומזינים זה את זה, ובלעדיהם לא ניתן להציע חזון.

אשר לסוגיית המנהיגות, נראה שאין מה להכביר מילים. ראש הממשלה הנוכחי מציב לנו מודל שהוא אנטי-תזה למה שמנהיגות צריכה להיות. במציאות של מנהיגות מסכסכת, משסה ומפולגת, המערערת את מוסדות השלטון ואת הערכים הבסיסיים שעליה מושתתת המדינה, האם ניתן להציע חזון משותף? השאלה המטרדית היא כיצד